

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA JAVNO UPRAVO

DIREKTORAT ZA JAVNO NAROČANJE

Sektor za sistem javnega naročanja

Tržaška 21, 1000 Ljubljana

T: 01 478 18 80

F: 01 478 83 31

E: gp.mju@gov.si

www.mju.gov.si

Številka: 430-5/2024-8

Datum: 23. 5. 2024

Zadeva: Tolmačenje javnonaročniške zakonodaje (ZJN-3)

Predmet: Ugotavljanje sposobnosti (razlogi za izključitev)

Zakon o javnem naročanju (Uradni list RS, št. 91/15 s spremembami, v nadaljnjem besedilu: ZJN-3) v 75. členu opredeljuje razloge za izključitev gospodarskih subjektov. Nekateri so opredeljeni kot obvezni, drugi pa izbirni.

V postopkih javnega naročanja morajo naročniki **obvezno** izključevati gospodarske subjekte:

- če je bila gospodarskemu subjektu ali **osebi, ki je članica upravnega, vodstvenega ali nadzornega organa tega gospodarskega subjekta** ali ki ima pooblastila za njegovo zastopanje ali odločanje ali nadzor, izrečena pravnomočna sodba za kazniva dejanja iz Kazenskega zakonika (Uradni list RS, št. 50/12 – uradno prečiščeno besedilo, 6/16 – popr., 54/15, 38/16, 27/17, 23/20, 91/20, 95/21, 186/21, 105/22 – ZZNSPP in 16/23) ali primerljiva kazniva dejanja, ki so jih izrekla tuja sodišča in so naštetja tudi v ZJN-3 (zlasti kazniva dejanja zoper človečnost, volilno pravico in volitve, premoženje, pravni promet, uradno dolžnost, javna pooblastila in javna sredstva ter javni red in mir);
- če ugotovijo, da na rok za oddajo ponudbe ali prijave ne izpolnjujejo obveznih dajatev in **drugih denarnih nedavčnih obveznosti**, ki jih pobira davčni organ in znašajo te neplačane zapadle obveznosti 50 eurov ali več oziroma na ta rok nimajo predloženih vseh obračunov davčnih odtegljajev za dohodke iz delovnega razmerja za obdobje zadnjih pet let do roka za oddajo prijave ali ponudbe (**nepredložitev t.im. REK obrazcev**), razen če gospodarski subjekt do roka za oddajo prijav ali ponudb poravnajo neplačane zapadle obveznosti, ki znašajo 50 eurov ali več in predložijo vse REK obrazce za obdobje zadnjih pet let do roka za oddajo prijave ali ponudbe, v takem primeru namreč izločitev ni potrebna;
- če so na dan, ko poteče rok za oddajo ponudb ali prijav, uvrščeni v evidenco gospodarskih subjektov z izrečenimi stranskimi sankcijami izločitve iz postopkov javnega naročanja in
- če je v zadnjih treh letih pred potekom roka za oddajo ponudb ali prijav pristojni organ Republike Slovenije ali druge države članice ali tretje države pri njih ugotovil najmanj dve kršitvi v zvezi s plačilom za delo, delovnim časom, počitki, opravljanjem dela na podlagi pogodb civilnega prava kljub obstoju elementov delovnega razmerja ali v zvezi z zaposlovanjem na črno, za kateri jim je bila s pravnomočno odločitvijo ali več pravnomočnimi odločitvami izrečena globa za prekršek.

V izjemnih primerih je sicer mogoče odstopanje od obveznih izključitev, če je oddaja javnega naročila neizogibna zaradi tako pomembnih zahtev v javnem interesu, ki preglasijo zahtevo po nujni izločitvi, npr. zaradi varovanja javnega zdravja in življenja ljudi ali zaradi varstva okolja. To

bi na primer lahko veljalo v primeru, ko se nujna cepiva ali reševalna oprema lahko kupi le pri gospodarskem subjektu, za katerega se sicer uporablja eden od obveznih razlogov za izključitev.

Vključitev obveznih kriterijev pa ni zavezujoče za nekatere naročnike na področju infrastrukture, in sicer za javna podjetja, ki opravljajo eno ali več dejavnosti na infrastrukturnem področju ter subjekte, ki niso organi RS ali samoupravnih lokalnih skupnosti ter druge osebe javnega prava in opravljajo eno ali več dejavnosti na infrastrukturnem področju, če jim je za to dejavnost pristojni organ RS podelil posebne ali izključne pravice.

Na podlagi 5k člena Uredba Svete (EU) [št. 833/2014](#) z dne 31. julija 2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini (UL L št. 229 z dne 31. 7. 2014, str. 1), zadnjič spremenjena z Uredbe Sveta (EU) 2024/745 z dne 23. februarja 2024 o spremembi Uredbe (EU) št. 833/2014 o omejevalnih ukrepih zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini (UL L št. 2024/745 z dne 23.2.2024) obvezni razlog za izključitev v nekaterih postopkih javnega naročanja predstavlja tudi, če naročnik pri preverjanju ugotovi, da je ponudnik:

- ruski državljan ali fizična ali pravna oseba, subjekt ali organ s sedežem v Rusiji,
- pravna oseba, subjekt ali organ, katerih več kot 50-odstotni delež je v neposredni ali posredni lasti subjekta iz prejšnje alineje, ali
- fizična ali pravna oseba, subjekt ali organ, ki deluje v imenu ali po navodilih subjektov iz prejšnjih dveh alinej.

Enako velja za podizvajalca ali subjekt, na katerega zmogljivosti se sklicuje ponudnik, če predstavlja več kot 10 % vrednosti naročila.

Evropska komisija je v zvezi z izvajanjem omejevalnih ukrepov zaradi delovanja Rusije, ki povzroča destabilizacijo razmer v Ukrajini, [objavila pogosta vprašanja in odgovore](#). Kot izhaja iz 5k člena Uredbe 833/2014 ter iz odgovorov EK na vprašanja, zlasti vprašanja št. 3 in 33, je preverjanje navedenih izključitvenih razlogov obvezno v vseh postopkih javnega naročanja, ki so nad mejnimi vrednostmi za objavo v Uradnem listu Evropske unije ter kjer so pogodbe sklenjene v času uporabe Uredbe, torej po 9. aprilu 2022.

Izključitev ponudnika je potrebna tudi na podlagi nekaterih drugi neposredno uporabljivih evropskih predpisov, zlasti Uredbe (EU) št. 2022/1031 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. junija 2022 o dostopu gospodarskih subjektov, blaga in storitev iz tretjih držav do trgov javnih naročil in koncesij Unije ter postopkih za podporo pogajanjem o dostopu gospodarskih subjektov, blaga in storitev iz Unije do trgov javnih naročil in koncesij tretjih držav (instrument za mednarodno javno naročanje, IPI) in Uredbe (EU) št. 2022/2560 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2022 o tujih subvencijah, ki izkrivljajo notranji trg. Več informacij o obeh uredbah je objavljenih na [spletnem portalu za elektronsko javno naročanje e-JN](#), zavihek »Usmeritve in navodila«, podzavihek »[Koristne informacije](#)«, točki 25 in 26.

Šesti odstavek 75. člena ZJN-3 določa **neobvezne** razloge za izključitev. V določenih primerih naročniki sami presodijo, ali je določene kriterije smiselno in potrebno vključiti v postopek javnega naročanja glede na predmet naročanja, razmere na trgu in druge okoliščine, povezane s predmetom naročanja (npr. ker so se v preteklih naročilih izkazali za nezanesljive, ker so se pri izvajanju prejšnjih javnih naročil pri njih pokazale večje pomanjkljivosti glede ključnih zahtev, denimo nezmožnost dobave ali izvedbe, velike pomanjkljivosti dobavljenega proizvoda ali opravljene storitve; če se je zoper gospodarski subjekt začel postopek insolventnosti, prisilnega prenehanja ali likvidacije; zaradi hujših kršitev poklicnih pravil; kot tudi zaradi kršitev izpolnjevanja

veljavne obveznosti na področju okoljskega, socialnega in delovnega prava), v določenih primerih pa jim zaradi narave teh razlogov, ki jih ni mogoče vnaprej predvideti, posameznih neobveznih razlogov za izključitev ni treba vključiti vnaprej, temveč lahko subjekt izključijo kadar koli, če ugotovijo, da ti razlogi obstajajo (npr. podajanje zavajajočih informacij, zahtevanih zaradi preverjanja obstoja razlogov za izključitev ali izpolnjevanja pogojev za sodelovanje; kršitve pravil konkurence; če nasprotja interesov (91. člen ZJN-3) ni mogoče učinkovito odpraviti z drugimi, blažjimi ukrepi; poizkus vplivanja na naročnika). Želimo pa izpostaviti, da v kolikor naročnik neobvezne razloge za izključitev vključi v razpisno dokumentacijo, ti postanejo obvezni in jih je potrebno preveriti.

Zakon ureja tudi **t.i. popravni mehanizem oziroma »samoočiščenje«**. Pri čemer je samo v določenih primerih potrebno dopustiti možnost, da lahko gospodarski subjekt sprejme ukrepe za zagotavljanje ustreznosti, namenjene odpravi posledic kaznivih dejanj ali kršitev ter učinkovitemu preprečevanju nadaljnjih primerov neustreznega ravnanja. Skladno z ZJN-3 lahko namreč zgolj tisti gospodarski subjekt, ki je v enem od položajev iz prvega, b) točke četrtega ali šestega odstavka 75. člena ZJN-3, najkasneje do roka za oddajo prijav ali ponudb naročniku predloži dokaze, da je sprejel zadostne ukrepe, s katerimi lahko dokaže svojo zanesljivost kljub obstoju razlogov za izključitev. Med temi ukrepi so lahko zlasti plačilo ali zaveza plačati nadomestilo za vso škodo, povzročeno s kaznivim dejanjem ali kršitvijo, aktivno sodelovanje s preiskovalnimi organi za celotno razjasnitev dejstev in okoliščin ter sprejetje konkretnih tehničnih, organizacijskih in kadrovskih ukrepov, ustreznih za preprečitev nadaljnjih kaznivih dejanj ali kršitev, primeroma ukrepi v zvezi z osebjem in organizacijo, kot so prekinitev vseh stikov z osebami ali organizacijami, vpletenimi v kršitve, ustrezni ukrepi za reorganizacijo osebja, uvedba sistemov poročanja in nadzora, oblikovanje notranje strukture revizije za spremljanje skladnosti in sprejetje notranjih pravil o odgovornosti in odškodninah. Pri ocenjevanju ukrepov, ki jih sprejme gospodarski subjekt, naročnik upošteva resnost in posebne okoliščine kaznivega dejanja ali kršitve. Če taki ukrepi zagotovijo dovolj jamstev, določen gospodarski subjekt ne bi smel biti izključen samo zaradi teh razlogov. Gospodarski subjekt lahko v ta namen torej predloži ustrezne dokaze, da je sprejel določene ukrepe, s katerimi lahko dokaže svojo zanesljivost za izvedbo javnega naročila, kljub obstoju razlogov za izključitev. To stori hkrati z oddajo ponudbe (ustrezno izpolni ESPD in priloži dokaze). Pravilo, ki naj bi veljalo pri preverjanju sposobnosti je, da naročnik iz postopka naročanja izloča gospodarske subjekte na temelju neizpolnjevanja pogojev, ne pa zaradi tega, ker niso predložili določene listine. S tem v zvezi bi kazalo predvideti, da naročnik zahteva glede vseh pogojev in njihovega izpolnjevanja, da ponudniki pri svojih ponudbah podajo izjavo, predložitev posameznih dokumentov, relevantnih za izpolnjevanje določenega pogoja, pa naročnik zahteva praviloma samo od izbranega ponudnika.

Sašo Matas
Generalni direktor